

Білоконь М.С., Іваніцька В.О., студенти

Шамрай Л.І., старший викладач

Київський національний університет технологій та дизайну

ФОРМУВАННЯ, СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ЯК МАЙБУТНЬОГО УСПІШНОГО ПРОФЕСІОНАЛА

Професійне становлення є результатом активної взаємодії особистості з соціально – професійними групами і засобами праці. Результатом професійного становлення є не тільки створення матеріальних і духовних цінностей, а також розвиток особистості.

Важливим аспектом підготовки майбутнього фахівця є забезпечення єдності професійного та особистісного розвитку.

Особистість – головна цінність суспільства і водночас кінцевий результат професійного становлення, дуже важливим і необхідним є: а) врахування своєрідності і неповторності кожної особистості; б) активне включення особистості у процес професійного становлення. Під професійним становленням особистості прийнято розуміти розвиток особистості у процесі вибору професії, професійної освіти і підготовки, а також продуктивного виконання професійної діяльності.

Формування особистості професіонала здійснюється впродовж усього його професійного життя: починається із виникнення мотиву освоїти певний вид діяльності; продовжується підготовкою у ВНЗ, професійною діяльністю за фахом й досягненням високого рівня професійної майстерності та зрілості.

Розвиток професійної придатності починається на етапі навчання у ВНЗ й продовжується як у системі неперервної освіти (в інститутах післядипломної освіти та на курсах перепідготовки кадрів), так і у процесі безпосередньої професійної діяльності. Випускник ВНЗ не може одразу мати високий рівень професійної придатності, оскільки формування і розвиток професійно важливих якостей відбувається у процесі його подальшого

професійного становлення. Освіта є основним інститутом розвитку інтелектуально-культурного потенціалу суспільства. Проте прогрес у всіх сферах суспільного життя настільки стрімкий, що жоден фахівець не зможе, базуючись тільки на отриманій освіті, ефективно працювати і бути конкурентоспроможним.

Зростання професійної компетентності безпосередньо залежить від здатності людини приймати на себе рішення в ситуації вибору, а для цього необхідне осмислене ставлення суб'єкта діяльності до себе, а також безперервний особистісний, а звідси професійний саморозвиток. Тільки такого фахівця можна назвати успішним. Зовнішній (професійний) успіх неможливий без внутрішнього відчуття успіху - відчуття досягнення, самоствердження, вдалого рішення, перемоги над собою і обставинами.

Саме з юнацького віку починається формування особистості як успішного професіонала. Становлення та формування особистості у юнацькому віці складається із трьох кроків самоусвідомлення: самопізнання, самокорекції та самоусвідомлення. Самопізнання – початковий етап самовиховання особистості, вивчення нею своїх властивостей, системи цінностей, життєвих намірів, провідних мотивів і мотивацій, характеру, темпераменту, особливостей процесів пізнання (відчуття, сприйняття, пам'яті, уваги, мислення, мовлення тощо), завдяки якому особистість може самостійно визначити, яких успіхів вона може досягнути в тій чи іншій діяльності, а також проаналізувати можливості вдосконалення своєї повсякденної діяльності. Самокорекція – процес, спрямований на зміну переконань, установок, цілей, засобів досягнення, дій, ставлення до себе, цінностей. Проявляється в тих випадках, коли необхідно змінювати не обставини життя, а себе, свої особистісні позиції, цінності. Самоусвідомлення – усвідомлення людиною себе як особистості та свого місця й життєвих орієнтирів у суспільній діяльності.

Розвиток студентів і формування їх як майбутніх фахівців на різних курсах має деякі свої особливості.

Перший курс – розв’язок завдання залучення вчорашнього абітурієнта до студентських форм життя, адаптації його до умов вузівського навчання. Другий курс – період найбільш напруженої навчальної діяльності студентів. Життя другокурсників пов’язане з інтенсивним включенням до всіх форм організації навчання і виховання. Третій курс – початок спеціалізації, зміцнення інтересу до наукової роботи як свідчення подальшого розвитку й поглиблення професійних інтересів студентів. Четвертий курс – перше реальне знайомство зі спеціальністю в період проходження практики. Для поведінки характерний інтенсивний пошук раціональніших шляхів і форм спеціальної підготовки, відбувається переоцінка студентами багатьох цінностей життя і культури. П’ятий курс – перспектива близького закінчення ВНЗ формує чіткі практичні настанови на майбутній різновид діяльності. Виявляються нові, актуальніші цінності, пов’язані з матеріальним і сімейним станом, майбутнім місцем роботи тощо. Отже, в юнацькому віці формуються передумови подальшого розвитку професійної діяльності. До таких передумов можна віднести визначеність щодо навчання (цілеспрямованість), свідоме ставлення до навчання, фахової спрямованості.

Критерієм успішності професійної діяльності людини можна вважати її безперервний особистісний саморозвиток. Тим більш важливо викликати потребу постійного особистісного і професійного саморозвитку в молоді в умовах її професійної підготовки як запоруку професіоналізму майбутньої фахової діяльності.

Серед основних якостей особистості фахівця виділяють, поряд із компетентністю, комунікабельністю, знанням своєї справи тощо, і такі риси, як ініціативність, креативність, мобільність, а також готовність до сприйняття інноваційних змін. Зрозуміло що становлення сучасного фахівця можливе тільки за умови єдності розширення професійних знань і вдосконалення вмінь та постійного особистісного і професійного саморозвитку.